

ČESKÁ ŠKOLNÍ INSPEKCE

Oblastní pracoviště

OSTRAVA

Inspekční zpráva

Speciální školy, Frýdlant nad Ostravicí, Náměstí 7

Náměstí 7, 739 11 Frýdlant nad Ostravicí

Identifikátor školy: 600 171 574

Termín konání orientační inspekce: 16. - 18. květen 2001

Čj.	146 548/01-11091
Signatura	on2zu248

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Speciální školy ve Frýdlantu nad Ostravicí sdružují Speciální mateřskou školu a Speciální základní školu při Beskydském dětském sanatoriu, dále zvláštní školu s integrovanými žáky pomocné školy, školní družinu a školní jídelnu. Škola je příspěvkovou organizací s právní subjektivitou. Výuka ve zvláštní škole probíhá podle Vzdělávacího programu zvláštní školy č. j. 22 980/97-22 a Vzdělávacího programu pomocné školy a přípravného stupně pomocné školy č. j. 24 035/97-22.

Orientační inspekce byla zaměřena na hodnocení kvality řízení školy a hodnocení kvality vzdělávání v předmětech český jazyk, matematika a tělesná výchova ve třídách zvláštní školy. Kvalita vzdělávání ve sledovaných předmětech byla hodnocena z hlediska podmínek výuky, plánování, forem a metod výuky, motivace, hodnocení, interakce a komunikace.

HODNOCENÍ KVALITY VZDĚLÁVÁNÍ

Podmínky výuky ve sledovaných předmětech

Dva pedagogičtí pracovníci nesplňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti ve smyslu § 2 odst. 1 a 3 vyhlášky č. 139/1997 Sb., o podmínkách odborné a pedagogické způsobilosti pedagogických pracovníků a o předpokladech kvalifikace výchovných poradců. Malá pedagogická zkušenost s výukou na tomto typu školy se projevila na úrovni kvality výuky. V první třídě jsou zařazeni žáci přípravného stupně pomocné školy a žáci pomocné a zvláštní školy. V této třídě spolupracuje s třídní učitelkou pomocná asistentka a pedagogická pracovnice SPC, které individuálně pracují s dětmi ve vzdělávacím bloku. Ve všech třídách s výjimkou třídy deváté jsou žáci dvou i tří ročníků.

Výuka probíhala ve třídách, které odpovídají psychohygienickým podmínkám, prostorové podmínky a vybavení tříd nábytkem je standardní. Estetická úroveň tříd v nižších ročnících je dobrá, ve vyšších ročnících je vzhledem k agresivnímu chování některých žáků omezena na nejnужnější donesené učební pomůcky a obrazový materiál. Výuka tělesné výchovy je uskutečňována na dvoře školy, v přírodním areálu povodí Ostravice a v tělocvičně Sokola.

Český jazyk

Hodnocení kvality vzdělávání v uvedeném předmětu vychází z provedených hospitací ve všech třídách zvláštní školy. Byly sledovány hodiny čtení, jazykové výchovy, jazykového vyučování a literární výchovy. Časová dotace v jednotlivých ročnících odpovídá realizovanému učebnímu plánu i zpracovaným tematickým plánům všech vyučujících českého jazyka. Složení žáků v jednotlivých třídách je velmi náročné na přípravu vyučujících i na výuku samotnou. Ve třídách jsou žáci různých ročníků zvláštní školy, dále žáci přípravného stupně pomocné školy a žáci pomocné školy. Tato skutečnost ovlivňuje v některých třídách úroveň výuky a je jednou z příčin nesouladu probíraného učiva a znalostí žáků s tematickými plány.

Členění hodin a tempo výuky bylo postaveno na momentálním stavu třídy, jednotlivých ročníků, počtu žáků a jejich stupni postižení. Stavba hodin neměla ve všech třídách jasnou strukturu. Čas věnovaný jednotlivým činnostem nebyl vždy dobře rozvržen. Spád a tempo výuky bylo brzděno neschopností některých žáků plnit úkoly učebních osnov, což bylo ovlivněno i skutečností, že během tohoto školního roku byla velká fluktuace pedagogických pracovníků. Pedagogové se snažili vytvářet prostor k dostatečnému procvičování učiva. Vedle práce v sešitech bylo využíváno skupinové a individuální práce s učebnicí a na tabuli.

V písemném projevu některých žáků je poměrně velká chybovost, žáci nejsou schopni probraná gramatická pravidla použít. Stejné problémy se objevily i v úrovni čtení.

Učitelé málo využívali hodnocení během hodiny s důrazem na pozitivní stimulaci. K aktivizaci žáků bylo využíváno vstupních motivačních metod, samotná aktivita byla proměnlivá. V některých hodinách chybělo závěrečné hodnocení žákovy práce i třídního kolektivu.

Úroveň vzájemné komunikace byla dobrá, někteří vyučující si teprve budují potřebnou autoritu, kterou by žáci uznávali a přijímali. V průběhu inspekce byly zaznamenány drobné kázeňské problémy.

Úroveň výuky českého jazyka je průměrná.

Matematika

Výuka předmětu matematika byla ve všech sledovaných hodinách časově i obsahově v souladu s učebními osnovami vzdělávacích programů. Příprava vyučujících na výuku vycházela ze stanovených cílů výuky v jednotlivých ročnících. Vzhledem k odlišné mentální úrovni žáků různých ročníků a výskytu poruch chování některých žáků je příprava a její realizace značně obtížná. Hospitace byly uskutečněny v hodinách aritmetiky, mezi jednotlivými ročníky byla zajištěna kontinuita výuky.

Struktura hodin byla podmíněna skladbou žáků, odpovídala výukovým potřebám žáků. Organizace pracovních činností ve třídách s více ročníky s různým učivem je velmi obtížná a má vliv na soustředěnost, výkonnost žáků, efektivitu jejich práce a ve svých důsledcích vytváří pro vyučující stresové situace. Při výuce byla preferována práce s názorem, učivo bylo procvičováno. Vyučující zařazovali herní prvky k posilování získání početních dovedností. Při řešení slovních úloh bylo dbáno na pochopení zadání, vlastní výpočet a správnou odpověď, byla uplatňována práce s chybou. Vedle práce v sešitech bylo využíváno skupinové a individuální práce s učebnicí a na tabuli. Vyučující se snažili využívat příkladů z praxe i životních zkušeností žáků. V části výkladové dominovala metoda vyvozování učiva, ve všech částech výuky byl přístup k žákům individuální. V závěru hodin bylo učivo shrnuto a hodiny byly zhodnoceny. Didaktické zásady byly dodržovány. Úroveň výuky matematiky ve třídách byla dost rozdílná, objektivní příčinou je složení tříd a míra nestejně pedagogické zkušenosti vyučujících.

Přesto, že byli ve většině tříd žáci vhodně motivováni, nezájem o výuku, neukázněnost některých žáků a jejich vliv na třídní kolektiv účinnost motivace zeslaboval. Vyučující dbali na dodržování zásad slušného chování, vůči žákům se chovali přátelsky a korektně. Sociodemografické podmínky znesnadňují výchovně vzdělávací činnost. Hodnocení a klasifikace mělo převážně pozitivní funkci i ve smyslu zpětnovazební informovanosti učitele.

Komunikace ze strany vyučujících byla vstřícná s akcentem na dodržování kázně, vyučující dbali na správné vyjadřování žáků, stylistiku a nezanedbávali ani grafickou úroveň zápisů na tabuli a v sešitech.

Úroveň výuky matematiky je průměrná.

Tělesná výchova

Časová dotace odpovídá schválenému učebnímu plánu zvláštní školy. Učivo mají vyučující rozpracované v tematických plánech. Členění učiva respektuje osnovy vzdělávacích programů, podmínky školy i jednotlivé složení tříd. Příprava vyučujících na výuku vycházela z jasně stanovených cílů a z konkrétních potřeb a možností žáků.

Struktura hodin byla přizpůsobena věku a úrovni žáků, pohybovým možnostem a odrážela

didaktické zásady pro výuku tělesné výchovy. Vyučování plnilo funkci vzdělávací, rozvojovou i zdravotní. Výběr a sled pohybových činností byl většinou přiměřený specifickým individuálním zvláštnostem žáků a respektoval psychohygienické požadavky. Používané metody výuky odpovídaly náročnosti učiva, respektovaly individuální schopnosti žáků a reagovaly na aktuální situace v hodinách. Čas věnovaný organizačním pokynům, učebním činnostem a spontánním pohybovým aktivitám byl optimální a efektivní. Bylo dbáno na bezpečnost žáků.

Vstupní i průběžná motivace vycházela z individuální diagnostiky a aktuálního stavu třídy. Vhodně bylo využíváno přirozeného zájmu žáků o pohyb. Průběžné hodnocení výkonů bylo vesměs pozitivní. V závěru hodin bylo vyučujícími provedeno celkové hodnocení i hodnocení individuálních výkonů a postojů žáků.

V průběhu emocionálního prožívání spontánních činností byla dohodnutá pravidla chování a jednání žáky dodržována. V tělesné výchově žáků prvního ročníku, kde jsou i žáci přípravného stupně pomocné školy a žáci pomocné školy byla zřejmá nižší míra adaptace žáků na školní prostředí. Verbální i neverbální komunikace vyučujících byla na velmi dobré úrovni a přispívala k atmosféře důvěry. Ve sledovaných hodinách byl patrný kladný vztah žáků k tělesné výchově.

Úroveň výuky tělesné výchovy je velmi dobrá.

Hodnocení kvality vzdělávání

Plánování a příprava vyučovacích hodin je hodnocena jako průměrná. Zpracované tematické plány jsou v souladu s učebními osnovami, ale probírané učivo v některých třídách v souladu není. Úroveň vzdělávání je ovlivněna faktem, že dva pedagogičtí pracovníci nesplňují podmínky odborné a pedagogické způsobilosti a nemají dostatek zkušeností s výukou na tomto typu školy. Personální podmínky lze hodnotit jako průměrné. Materiální a psychohygienické podmínky lze hodnotit jako velmi dobré. V organizaci vyučovacích hodin převládá individuální práce se žákem s rozdílně zadávanými úkoly. Ne všem vyučujícím se dařilo mít přehled o práci všech žáků. Organizační formy a metody práce jsou hodnoceny jako průměrné. Činitelem, který významně ovlivňuje úroveň výuky je struktura tříd, negativní vztah rodičů některých žáků ke vzdělávání a rozdílnost sociodemografických podmínek. Motivace ve sledovaných hodinách byla velmi dobrá, hodnocení průměrné. Úroveň interakce a komunikace mezi žáky je rovněž průměrná.

Celkově je výuka ve škole hodnocena jako průměrná.

HODNOCENÍ KVALITY ŘÍZENÍ

Škola má vytvořen dlouhodobý program, jeho záměry jsou platné pro delší časový úsek a jsou rozpracovány do ročního plánu a konkretizovány v měsíčních plánech. Koncepční záměry jsou stanoveny na základě analýzy podmínek školy. Od září roku 2000 došlo k přiřazení Speciální mateřské školy a Speciální základní školy při Beskydském sanatoriu ke zvláštní škole. Vedení školy má vypracován roční plán a měsíční pro jednotlivá pracoviště. Součástí plánů jsou termíny plnění a odpovědnost pracovníků. Návrh plánu byl projednán a schválen na první pracovní poradě před zahájením školního roku. Prioritou je zkvalitnění výchovně vzdělávacího procesu, reakce na požadavky ve vzdělávání žáků s těžším mentálním postižením a prevence

sociálně patologických jevů. Stanovené priority se nedaří plně realizovat v praxi. Během školního roku došlo k několika personálním změnám, k přeřazení žáků do jiných tříd, k zařazení nových žáků v průběhu školního roku. Tyto změny negativně ovlivnily kvalitu výuky. Učitelům je umožněna kooperace při tvorbě plánů a koncepci školy. Součástí ročního plánu je plán kontrolní a hospitační činnosti, spolupráce se školami, systém dalšího vzdělávání pracovníků a preventivní program. Minimální preventivní program respektuje Metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže č. j. 14 514/2000-51. Realita se od deklarovaného preventivního programu liší. V době inspekce žáci ráno kouřili před vchodem do školy a dle sdělení ředitelky školy se vyučující potýkají s velkými kázeňskými problémy žáků, které nelze řešit s jejich rodiči.

Organizace výchovně vzdělávacího procesu i provozu školy vychází z organizačního řádu školy, který vymezuje organizační strukturu školy včetně systému podřízenosti pracovníků, kompetence, povinnosti a práva pracovníků, zásady řízení školy a principy hodnocení pracovní činnosti. Přes tuto jasně vymezenou organizační strukturu, systém podřízenosti pracovníků a jejich kompetence jsou dle sdělení ředitelky školy problémy s některými pracovníky na elokovaném pracovišti. Přílohou organizačního řádu je provozní řád dílen, tělocvičny, školní jídelny a školní družiny. Jako poradní orgán ředitelky školy je zřízena pedagogická rada, která se schází pětkrát během školního roku. Povinná dokumentace školy je vedena bez závad, ve stanoveném rozsahu a stanovenou formou. Informovanost pracovníků je zajištěna konáním pravidelných pedagogických a provozních porad. Žáci získávají informace zejména prostřednictvím třídních učitelů, na třídních schůzkách a podle potřeby jsou rodiče písemně zváni do školy k projednání prospěchu, absence a kázeňských přestupků svých dětí. Spolupráce s většinou rodičů žáků je na této škole velmi problematická a nedostatečná. Ochrana osobních dat pracovníků školy i žáků je vedením školy zajištěna. Výroční zpráva o činnosti školy je zpracována v souladu s ustanovením § 17e odst. 2 a 3 zákona 564 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů. Operativní řízení školy je komplikováno existencí elokovaných pracovišť s odlišnou organizací výuky a výchovně vzdělávacím programem

Ve škole jsou vytvořeny dobré podmínky pro další vzdělávání pracovníků. Učitelé se zúčastňují vzdělávacích akcí, školení, jeden učitel studuje dálkově. Další vzdělávání je vedením školy podporováno. Kritéria pro hodnocení pedagogických pracovníků zahrnují činnosti a aktivity vedoucí ke zkvalitnění vzdělávací činnosti školy. Hodnocení pracovníků je pravidelné a adresné (plnění úkolů měsíčních plánů, závěry z hospitací, mimořádné akce nad rámec plánovaných činností). Pracovníci jsou s hodnocením průběžně seznamováni a mají možnost se k němu vyjádřit.

Ředitelka školy má zpracován plán kontrolní činnosti, který je zaměřen především na kvalitu pedagogické práce, na vedení povinné dokumentace, na dodržování zásad bezpečnosti práce a požární ochrany a na kontrolu provozu školy. Kontrola výchovně vzdělávacího procesu je prováděna hospitacemi podle plánu hospitační činnosti, průběžnou kontrolou grafických prací žáků, sledováním výukových a výchovných problémů žáků a pravidelnou kontrolou pedagogické dokumentace. Záznamy z hospitační činnosti jsou písemně dokumentovány, u některých pedagogických pracovníků hospitace nebyly provedeny. ČŠI konstatuje, že hodnocení výuky ředitelkou školy je kvalitativně odlišné od hodnocení inspektorů. V ostatních oblastech činnosti školy provádí vedení školy kontrolu dodržování vnitřního řádu, sledováním úkolů stanovených měsíčními plány a hodnocením úkolů plynoucích z aktuálních potřeb chodu školy. Kontrolní systém a jeho rozsah odpovídá potřebám školy a poskytuje vedení školy potřebnou zpětnou vazbu. Záznamy o provedených kontrolách jsou prokazatelně vedeny.

Žáci školy se účastní řady kulturních a sportovních akcí, besed s protidrogovou tematikou,

jsou pro ně pořádány školní výlety, ozdravné pobyty na horách a exkurse. Reprezentanti školy byli úspěšní v okresním kole v recitaci a sólovém zpěvu, v gastronomické soutěži a v okresním kole SHM. V oblasti výtvarné tvorby získala škola první místo ve výtvarné soutěži uskutečněné ve Zlíně za kolektivní práci na téma „Ze všeho nejraději mám večerníček“. Škola se prezentuje pořádáním besídek a výstavek prací pro rodiče, spoluprací na kulturních akcích s Gymnáziem T. G. M. a se Základní školou Komenského ve Frýdlantu.

Hodnocení kvality řízení

Rozsah a účelnost řízení je znesnadněno přiřčením škol Beskydského dětského sanatoria. Systém řízení školy byl vytvořen v září loňského roku, dílčí nedostatky jsou postupně odstraňovány, v současné době se jeví jako funkční s potřebnými korekcemi. Na základě zjištěných skutečností je oblast plánování hodnocena jako průměrná. Organizační uspořádání dává prostor pro uplatnění invence všech pracovníků, vnitřní informační systém je funkční, účinnost vnějšího informačního systému je dle vyjádření ředitelky školy negativně ovlivňován velkým nezájmem rodičů o vzdělávání svých dětí. Kvalita a funkčnost organizačního uspořádání školy i informačních systémů je na průměrné úrovni. Systém, rozsah a efektivnost vedení a motivování pracovníků je průměrné. Kontrolní systém vykazuje v oblasti kontroly úrovně výchovně vzdělávací činnosti rezervy, je hodnocen jako průměrný.

Na základě uvedených skutečností je kvalita řízení hodnocena jako průměrná.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

- Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení vydané MŠMT ČR č. j. 32 723/2000-21 ze dne 13. 12. 2000,
- Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 1999/2000,
- koncepce školy,
- plán práce školy, měsíční plány,
- plán kontrolní činnosti,
- záznamy z kontrolní činnosti,
- časové plány a osnovy pro zvláštní a pomocnou školu,
- rozvrhy hodin,
- osobní dokumentace žáků,
- grafické práce a výrobky žáků, hospitační záznamy a další dokumentace z oblasti řízení školy.

ZÁVĚR

V oblasti výchovně vzdělávací činnosti je škola hodnocena jako průměrná. Oblast kvality řízení je hodnocena jako průměrná.

Celkově je škola hodnocena jako průměrná.

V průběhu inspekční činnosti nebylo zjištěno neefektivní čerpání finančních prostředků přidělených ze státního rozpočtu.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři a další zaměstnanci ČŠI:	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PaedDr. Zbyněk Knop	PaedDr. Z. Knop v. r.
Členové týmu	Mgr. Lenka Vojtovičová	Mgr. L. Vojtovičová v. r.

V Ostravě dne 22. května 2001

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 23. května 2001

Razítko

Ředitelka školy	Podpis
Mgr. Anna Chybidziurová	Mgr. A. Chybidziurová v. r.

Předmětem inspekce bylo zhodnocení činnosti školy dle § 18 odst. 3, 4 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů.

Dle § 19 odst. 8 téhož zákona může ředitelka školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Posouzení jevů

Plní, je v souladu	Dodržuje, čerpá účelně, efektivně
--------------------	-----------------------------------

Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně</i>
-------------------------------	--

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Příslušný orgán státní správy (samosprávy): OkÚ, referát školství, Komenského 447, 738 02 Frýdek-Místek	2001-06-12	146 660/01-00615
Zřizovatel: dtto	2001-06-12	146 660/01-00615
Rada školy:	-	-

Připomínky ředitelky školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
-	-	Nebyly podány